

מעדני אשר

גיליון ש"מ
(שנה ח')
פרשת וירא תשע"א

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של הרב ברוך נן מורים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

איך לקח אברהם אבינו את האיל והעלה לעולה תחת בנו הא קרבן זקן פסול להקרבה?

בפרשתו כ"ב י"ג וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו.

איתא במשנה אבות פרק ה' משנה ו' ומובא ברש"י בפרשתו שהאיל שהקריב אברהם אבינו היה מוכן לכך מששת ימי בראשית ונברא בערב שבת בית השמשות.

יש להקשות: איך הקריב אברהם אבינו את האיל והעלהו לעולה תחת בנו, הא כיון שנברא בששת ימי בראשית בערב שבת בין השמשות הויא ליה קרבן זקן, ואיתא במשנה פרה פ"א מ"ג שאילים בני שתים הם כשירים אבל יותר מזה הם פסולים, וכן איתא במשנה בכורות מ"א, ועיין כתובות ע"ה ע"א ובשיטה מקובצת בשם רש"י דאחד מן המומים בבהמה זה זקן, א"כ איך היה כשר לעולה, כך מקשה בזהר בפרשתו, וכן בהגהות יעב"ץ זבחים נ"ט ע"ב, וכן בספר בנין יהושע על אבות דרבי נתן סוף פרק ב', וכן בעטרת משה מאקווא.

איכא כמה תרוצים:

א. הכוונה שנברא בערב שבת בין השמשות, שאזי היה הצו האלהי בכח, שיזדמן בשעה שאברהם אבינו יצטרך לו, ולא שנברא ממש בערב שבת בית השמשות, לפי הנ"ל אתי שפיר דלא היה פסול זקן ואילו של אברהם, כך מתיר בזהר הקדוש בפרשתו.

ב. הטעם שזקן פסול להקרבה משום דאינו בכוחות, אבל האיל של אברהם היה בתוקפו כמו איל צעיר, לכן לא היה פסול להקרבה, משום פסול זקן, כך תירץ בהגהות יעב"ץ זבחים נ"ט ע"ב, וכן בבנין יהושע על אבות דרבי נתן סוף פרק א'.

ג. האיל שהקריב אברהם נברא בדרך נס, ולכן לא היה איסור בזה להקריב זקן, דבכל דבר שנברא על פי נס לא נוהגים בו איסורי תורה, כמו שכתבו הפוסקים דבהמה שנברא בספר יצירה מותר לאכלו עם חלב וליכא איסור בשר בחלב, כך תירץ בעטרת משה מאקווא ימים נוראים חלק א' ע"מ רנ"ד בשבטת זו הוא שבת לפני היארצייט, התודה והברכה לנכדו ידידי הרה"ג רבי שלמה למבוגר שליט"א ר"מ בישיבת צאנו נתניה שהראה לי את דברי זקינו.

ד. דבר ההזדמנות של האיל לפני אברהם אבינו ואחזיתו בסבך בקרניו, ראה בזה אברהם אבינו כאות מן השמים וכהוראת שעה שבזאת העולה שלפניו שנזדמן לו להקריבו תחת בנו כשר הנהו גם אם הוא בהרבה יותר מב' שנים, וכעין זה מצינו בתוס' זבחים נ"ט ע"ב ד"ה הא זקן, שמביאים בדבריהם מדרש דפרים שהתנדבו הנשיאים לשאת הארון במדבר חיו עד שלמה שהקריבו לגבוה, ומקשים דהא גבי מומין תנן בבכורות הזקן, ומתרצים דהוראת שעה היתה, וא"כ ה"נ י"ל גם גבי אילו של א"א, כך תירץ בשו"ת ציצע אליעזר חלק ט"ו סימן ו'.

ולפי הנ"ל יתורץ: מה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ל"א דלעתיד יתקע בשופר של אילו של יצחק, הא איתא בגמ' ד"ה דלא יתקע בשופר של עולה, ושופר של אילו של יצחק הא היה של עולה, אבל לפי הנ"ל מיושב שפיר, מפני שבאמת איל זקן כזה פסול לעולה, וזה שהקריבו היתה זאת רק בתור הוראת שעה בלבד, ולכן מכיון שבדרך כלל איל כזה פסול לעולה לכן אין לו דין של שופר של עולה ממש בכל הכרוך בו ושופרו כשר שפיר לתקוע בו, ועיין מצפה איתן זבחים נ"ט ע"ב.

ה. ע"פ מה שכתב בספר קרבן אהרן פרשת ויקרא פרק ג' דזקן פסול רק לכתחילה ולא מעכב, לפי הנ"ל אתי שפיר כיון שלא היה לו לאברהם איל אחר במקום, לכן הקריב את האיל אע"פ שהיה זקן, מעדני אשר.

אבל בחדושי הגר"א הגהות על המשניות פרה פרק א' משנה ב' הקשה עליו דכיון דזקן הויא פסול דאורייתא, לכן לא מסתבר שאינו מעכב בדיעבד ועיין במשנה למך פרק א' דפרה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרב אליהו בן אבא הלוי ז"ל

קופנהגן דנמרק

נלב"ע ט"ו חשוון תשי"ע ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה

נ"ח נשמת אדם

נ"ח נשמת אדם

ברכת מזל טוב

למו"ח העומד לימיני בכל עת
הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א
קרית צאנו נתניה
לרגל שמחת אירוסיו בנו
הבה"ח המופלג כמר ישראל אפרים ניי"ז
עב"ג בת הגאון רבי אהרן דוד ניישטאט שליט"א
רב בית המדרש קהל חסידים נוה יעקב
יהא רעוא שיזכה לראות נחת דקדושה
מכל יוצאי חלציו ויעליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב

ברגשי גיל וחדווא משגרים אנו בזה
ברכת מזל טוב וגדיא יאה קדם ראש חברותינו שליט"א
אוצר כלי חמדה חסידא ופרישא ורבים צריכים לו
העומד לימיניו בכל עת ובכל זמן בלב ובנפש נאמנה ה"ה
כ"ק הגה"צ רבי אברהם חיים אלימלך גראס שליט"א
רב ואב"ד האלמין
לרגל שמחת אירוסיו בנו החתן המופלג בתורה ויראת שמים
הרב שמואל יוחנן שליט"א במז"ט ובשעטומ"צ עב"ג תחי'
וברכותינו צרופה בזה שיזכה כבוד מעלתו
לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ולדורות ישרים ומבורכים
כע"ג ובי"א הבי"א בי"א

איך יכול להיות שבמתן תורה תקנו בשופר של איל של יצחק

הרי עולה נשרף כליל?

יש להקשות: על מה שכתב רש"י שמות י"ט י"ג על הא דכתוב בפסוק במשך היובל המה יעלו בהר כתב וז"ל הוא שופל של איל שכן בערביא קורין לדכרא יובלא, ושופר של איל של יצחק, וקשה הרי האיל היה עולה, והרי עולה נשרף כליל אף הקרניים כמבואר בגמ' א"כ איך נשאר מזה שופר.

הנה הרמב"ן תמה עליו: וז"ל ולא הבינותי זה, כי אילו של יצחק עולה הקריב אותו, והקרנים והטלפים כולם נשרפין בעולות, ומתרץ הרמב"ן אולי גבל הקב"ה עפר קרנו והחזירו למה שהיה.

וכן ברבינו בחיי שמות פרק י"ט כתב על דברי רש"י וכוונתו לומר כי אע"פ שהאיל הוקרב עולה, ועולה כולה כליל, החזירו הקב"ה להותיו הראשונה, וכן דרשו רבותינו ז"ל בפרקי רבי אליעזר פרק ל"א רבי חנינא בן דוסא אומר איל שנברא בין השמשות לא יצא ממנו דבר לבטלה, אפרו של איל הוא יסוד המזבח הפנימי, גידיו של איל אלו עשרה נימין של כנור שהיה דוד מנגן בהם, עורו של איל הוא אזור מתניו של אליהו זכור לטוב, שנאמר מלכים ב א, ח ויאמרו אליו איש בעל שער ואזור עור אזור במתניו ויאמר אליה התשבי הוא וקרנו של איל קרן שמאל הוא הנשמע בהר סיני, שנאמר ויהי קול השופר הולך וגו', קרן ימין שהוא גדול משל שמאל הוא שעתידי לתקוע בו לעתיד לבא. שנאמר ישעיה כ"ז י"ג והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

ובמזרחי שם כתב כל הרמב"ן: ולא ידעתי מי הכריחו לזה הפירוש, שיותר נכון היה לו לפרש האגדה הזאת כשפירש ממקום חבורו, ששוב אינו ראוי להקטרה, כמו ששינונו בגמ' זבחים פ"ה ע"ב "צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן התישים והעצמות והגידים והקרנים והטלפים, בזמן שהן מחוברין, מקטירין את הכל, ואם פירשו, לא יעלה".

וכן כתב האור החיים ויקרא א' פסוק ט' על הפסוק והקטיר הכהן את הכל וז"ל אמרו חז"ל "הכל" לרבות הקרנים והטלפים, וקשה למה לא הקריב אברהם את השה לעולה בקרניו וגו' והניח קרניו לשופרות כמאמרם ז"ל פרקי רבי אליעזר, ואולי שהקריב הכל ופקע מעל המזבח, כדתנן זבחים פ"ו וכולן שפקעו מעל המזבח לא יחזרו, או אפשר שנתלש מעליו קודם זריקה, ולא נתרבו הקרנים וכו' להקריב אלא בעודן מחוברים אבל נתלשו אפילו עלו לראש המזבח ירדו דכתיב זבחים י"ב כ"ז ועשית עולתך הבשר וגו', ומותר בהנאה, וכדרכי זירא שאמר בפרשת המזבח מקדש נתלש קודם זריקה שרי למעבד מנייהו אפילו קתא דסכיני, או אפשר שעדיין לא נתנה תורה, והגם שאמר ז"ל יומא כ"ח קיים אברהם אבינו אפילו עירובי תבשילין, כבר כתבתי שזה היה לרצון כל שאין הכרח בדבר לאיזו סבות זכות, וכמו כן קרני איל עמדו לנס בהודעת נביאים, ולזה לא קיימו מצות העתידות להקטיר קרניו.

ויש שמתרץ: ע"פ מה שכתב רש"י על הפסוק ויעלהו עולה תחת בנו וז"ל מאחר שכתוב ויעלהו לעולה, לא חסר המקרא כלום, מהו תחת בנו, אלא על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאלו היא עשויה בבני, כאלו בני שחוט, כאלו דמו זרוק, כאלו הוא מופשט, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן, א"כ קרניים לא היה צריך להקריב כיון שלאדם אין קרניים לא היה צריך שיהיה תחת בנו.

איך היה מותר לעשות את עקידה ביום כיפור

וכי הוא קרבנות שקבוע להם זמן שדוחה יום כיפור?

הנה בזמן עקידה מתי היה נחלקו בזה המדרשים.

הריקאנטי בפרשתן ד"ה ויקרא אברהם, כתב דע כי ביום כיפור נעקד יצחק אבינו, ואז ביקש אברהם אבינו שיפתחו לו שערי בינה ותשובה לכפרה לישראל.

וכן כתוב בנוסח תפלת החיד"א קודם מנחה של יום כיפור ותזכור לנו עקידתו של יצחק אבינו בעשור לחדש תשרי היתה עקידתו בהעלות המנחה.

אבל במדרש רבה שמות ט"ו י"א איתא שבניסן נולד יצחק ובו נעקד.

ויש שיטה שהיה בראש השנה כך איתא בזוה"ק פר' ויקרא ד"ח ע"א א"ר אבא בגין כך קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא דר"ה דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא.

וכן משמע מהמר"ל הל' ר"ה דכתב מה שנוהגים לילך בר"ה אצל ימים ונהרות להשליך במצולות ים כל חטאתינו, משום דאיתא במדרש, זכר לעקדה, שעבר אברהם אבינו בנהר עד צוארו, ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש, וז"ל הילקוט פר' ויקרא ס"ס צט, ולמה נתעכב ג' ימים, אלא כיון שלא שמעו לשטן, הלך ונעשה לפניו כנהר גדול שלא יוכלו לעבור, עמדו להם המים עד צואריהם, תלה אברהם את עינו לשמים, ואמר רבון העולמים נגלית עלי ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד הודע שמי בכל העולם והעלה בנך לעולה, ולא הרהרתי אחר דבריך ולא עכבתי מאמרך, ועכשיו באו מים עד נפש, אם בני יצחק טובעו היאך יתיחד שמך, ומיד גער הקב"ה בשטן והלך לו, ובספר יפה ללב העיר תינח למאן דאמר דעקידה היה בר"ה, אמנם למאן דאמר דהיה ביוה"כ היה ראוי לעשותו ביו"כ, ויש להעיר דילמא עושין זכר לעקידה א"ע"פ שלא היה בראש השנה.

ובספר פני מבין בפרשתן כתב הא דהיה מותר לעשות עקידה ביום כיפור, משום דקרבתו שהוא חובת היום דוחין יום כיפור, והכא לא ידע אברהם קודם שהוא צריך לעשותו, לכן נחשב חובת היום, וכן כתב בהגהות לספר דברי מהר"א על התורה דכיון שאמר לו הקב"ה להעלות את יצחק הויא ליה כקרבתו שחובתו ביום כיפור.

מעדני אשר: כיון שעל מילה היא מצווה, ועל יום כיפור לא לכן היה מל ביום כיפור.

מדוע לימד אברהם את הלכה שגוים הם עם הדומה לחמור

כמה דקות לפני שהולך לשחוט את בנו?

בפרשתן כ"ב ה' שבו לכם פה עם החמור.

בגמ' קדושין ס"ח ע"א ילפינן מכאן דהגוים הם עם הדומה לחמור.

יש להקשות: וכי זה היה הדאגות של אברהם אבינו כמה דקות קודם שישחוט את בנו, שהגוים הם עם הדומה לחמור, כך מקשה בבית הלוי בפרשתן, וכן במשך חכמה.

ומתוך הבית הלוי: דהקב"ה אמר לו מכבר כי ביצחק יקרא לך זרע וא"כ אמר לו דישמעאל אינו מיוחס אחריו ולא נחשב לו כבן ואברהם אבינו קיים את זאת ולא חשבו בלבו לבן כלל, והן עתה כשהלך לשחוט את יצחק נתיירא אברהם אולי עתה שלא יהיה לו בן אחר יתחדש בלבו איזו אהבה וקורבה לישמעאל אחרי שאין לו בן אחר, ואז יפסיד בשני דברים, אחד דנסיון של העקידה יקטן הרבה דאינו דומה מי שאין לו רק בן אחד ושחוטו למי שיש לו שני בנים ושחוט לאחד ונשאר לו השני והקב"ה אמר לו קח נא את בנך את יחידך אמר לו בשעת הנסיון דיצחק הוא לו בן יחיד, שנית דהרי נצטווה שלא יחשוב את ישמעאל לבן, ומש"ה בעת שהלך לשחוט את יצחק התחיל להחזיק ולהשריש הדבר בלבו אשר ישמעאל אינו בנו ואמר לחזק הדבר בלבו עם הדומה לחמור שאינו בנו ואינו מיוחס אחריו, כך תירץ בבית הלוי בראשית פרק כ"ב.

מדוע לא עשה אברהם אבינו סעודת ברית

כשמל את עצמו כמו שעשה כשמל את יצחק?

בפרשתו כ"ח ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק.

הנה כתב בבית יוסף יורה דעה סימן רסה וז"ל כתב ה"ר דוד אבודרהם ע"מ שני"ד נהגו לעשות סעודה ביום המילה, ויש סמך מהמדרש פרקי דר"א פ"ט ובמדרש שוחר טוב מזמור ק"ב שאומר בראשית כ"א ח' "ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק" ביום ה"ג מל את יצחק שעשה משתה ביום השמיני.

וכן משמע בגמרא שהיו עושים סעודה ביום המילה דרב פפא כתובות ח' סבר לברוכי שהשמחה במעונו, אי לאו משום צערא דינוקא.

וכן גרסינן בגמ' שבת ק"ל ע"א תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב תהלים קי"ט קס"ב שש אנכי על אמרתך עדיין עושין אותה בשמחה, ופירש רש"י בשמחה שעושים משתה, וכתבו התוספות שם ד"ה שש בשם רבינו תם ויעש אברהם משתה גדול ביום ה"ג מל את יצחק דהיינו ביום השמיני דמילה.

יש להקשות: אמאי לא מצאנו לאברהם אבינו שעשה סעודה ביום שמל את עצמו, כמו שמצאנו שעשה ביום שמל את יצחק, כך מקשה בספר הדרש והעיון בפרשתו להגאון רבי נתן לווין אב"ד ריישא, וכן בתורה תמימה הערות בראשית פרק כא הערה ח'.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דמובא בשערי תשובה סימן תקנ"א ס"ק ל"ג בשם שו"ת אור עולם סי' ט' דדוקא סעודת מילה בזמנה יש לה עיקר, אבל סעודת מילה שלא בזמנה אין לה שורש ועיקר בש"ס, לפי הנ"ל אתי שפיר דאברהם כשמל את עצמו היא מילה שלא בזמנה לכן לא עשה סעודה, משא"כ כשמל את יצחק, כך תירץ בספר הדרש והעיון בפרשתו להגאון רבי נתן לווין אב"ד ריישא.

אבל דוחה תרוץ זה: ע"פ מה שכתבו בפוסקים מהר"א פרשת לך דכיון שרק עכשיו נצטווה על המילה, היא כמילה בזמנה, א"כ הסעודה נמי מצוה.

מעדני אשר: וכן לפי מה שכתב המשנה ברורה אור"ח סימן רמ"ט ס"ק י"ב דאף במילה שלא בזמנה, סעודת הברית מצוה, א"כ נמי אי אפשר לתרץ כן.

ב. ע"פ מה שכתב שכתב המג"א אור"ח סימן קל"א ס"ק י"א דיש מקומות שנוהגים לעשות סעודת מילה בלילה שאחר יום המילה, ותמה אני על מה שמכו בזה, והלא מכיון דעיקר חיוב הסעודה יליפין מן ביום הגמל, כמש"כ, ודבר ידוע הוא, דכל מקום שנאמר ביום מצותו ביום דוקא, כמבואר במשנה וגמרא מגילה כ' ב', לפי הנ"ל אתי שפיר דהנה כפי שנתבאר מקור הסמך שעשה אברהם סעודה ביום מילת יצחק נובע מפרקי דר"א ע"פ הדרש ביום הגמל ובאותן פרקי דר"א פ"ט ס"ב מבוואר דאברהם מל עצמו ביום הכפורים עיין תוס' ר"ה י"א א' א"כ ניחא מה שלא עשה סעודה במילתו, אבל אם נימא דמותר לעשות סעודה בלילה שאחר יום המילה אכתי קשה למה לא עשה סעודה במילתו במוצאי יוה"כ"פ, כך כתב בתורה תמימה הערות בראשית פרק כא הערה ח'.

ורבינו בחיי בראשית י"ז ל"ג כתב עוד טעם נפלא לסעודת ברית ע"פ מה דאיתא במדרש פדר"א פ"ט מצות מילה היא כענין קרבן, וכשם שדם הקרבן לכפרה על המזבח כך דם המילה מכפר, ועל כן מצותה ביום השמיני, כי הקרבן לא יכשר עד יום ח', שנאמר וקרא כב, כ"ז "ומיום השמיני והלאה ירצה", וכשם שכתוב בקרבן שמות כ"ט ל"ג "ואכלו אותם אשר כפר בהם", שאכילת הקרבן לכפרה כך ישראל עושין סעודה ביום המילה.

ובשו"ת חוות יאיר סימן ע' כתב עוד כמה רמזים לסעודת ברית. א) מהא דכתיב שמות י"ב מ"ד ומלתה אותו אז יאכל בו, ואז בגטמריא שמונה דמרמז על ברית מילה יאכל בו, דהיינו שיעשו סעודה.

ב) ונוטריקון "מילה" משתה יעשה לכל הקהל.

והנה נחלקו הפוסקים האם סעודת ברית היא מצוה דאורייתא או רק דרבנן.

בשערי תשובה סימן תקנ"א ס"ק ל"ג כתב בשם ספר אור נעלם דסעודת מילה בזמנה מצוה דאורייתא, והביא ראיה מדברי רש"י נדה ל"א שלא יהיו הכל שמחים שאוכלים ושותים בסעודת ברית מילה.

אבל בשו"ת בית יעקב סימן ע"ג כתב שזה רק דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, ועיין ברכי יוסף אורח חיים סימן קל"א ס"ק ד'.

האם בזמננו יש היתר לא להשתתף בסעודת ברית

אף כשבעל הברית הזמין אותו?

קימ"ל רמ"א י"ד סי' רס"ה סעיף י"ב, ומקורו בגמ' פסחים קי"ד ע"א דמי שאינו אוכל בסעודת מילה הוא כמנוחה לשמים, ודוקא כשנמצאו שם בני אדם מהוגנים, אבל אם נמצאו שם בני אדם שאינם מהוגנים אין צריך לאכול שם.

ובפתחי תשובה יורה דעה סימן רס"ה ס"ק י"ח הביא בשם שו"ת מקום שמואל סימן פ' שכתב בשם ספר שרביט הזהב וז"ל וראיתי רבותי גאוני עולם, שהיו מוחים בשמשים הסובבים בתי בני ישראל ומזמינים אותם לסעודת ברית מילה, ומזהירים אותם שלא להזמין, באמרם אולי מטעמים המתהווים לא ילכו לסעוד שמה ויהיו ח"ו בכלל נידוי.

והנה בערוך השלחן סימן רס"ה ס"ק ל"ז כתב שעתה אין חשש בזה, כי בעוה"ר ע"פ רוב ימצאו שם גם בני אדם שאינם מהוגנים, שאז מדינא ליכא חיוב ללכת.

וכן הגאון ר' צדוק הכהן מלובלין בספר הזכרונות עמוד כ"ט כתב כל מי שאינו הולך לסעודת מילה כשמזמינים אותו הוא כמנוחה לשמים, ומיהו אם נמצאו שם בני אדם שאינם מהוגנים רשאי להמנע מלידך לשם, וה"ה אם בעל הבית רע עין, ונראה שכל זה דוקא כשאינו עוסק בתורה אז, אבל אם עוסק בתורה, לא יהא אלא מצוה גדולה העוסק בתורה פטור מן המצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים, וכן אם עוסק באיזה מצוה רשאי להמנע.

וכן בארחות יוסף פרק כ' כתב ראיתי רבים בזמן הזה שמזמינים אותם לסעודת ברית מילה ואינם הולכים אף שיש שם בני אדם מהוגנים, והיינו טעמא דבזמן הזה מוכרח הבעל הבית להזמין אנשים הרבה משום שורת דרך ארץ, ואינו מקפיד שיבואו, ולפעמים ניחא ליה שלא יבואו כולם שלא זימנם אלא מפני הכבוד.

ועוד יש לומר: דוקא כשאין שם מנין בלעדו אם אינו הולך הוא כמנוחה לשמים, אבל אם יש שם מנין אין להקפיד, וקצת ראייה לזה, שמהר"ש מלובלין היה סנדק בע"ש ולא רצה לילך לסעודה סמוך למנחה בע"ש מפני כבוד השבת מאחר שהיה שם מנין בלעדו.

ובשו"ת דברי יציב יורה דעה סימן קס"ג כתב דדוקא ביושב שם ואינו רוצה להסב עמהם, שכן משמעות הלשון ויש אומרים מי שאינו מיסב וכו', וכן הוא לשון הרמ"א מי שאינו אוכל, אבל לא מצינו שמחויב לילך דלא קאמר מי שאינו הולך לאכול.

מכתבים למערכת

איך יכול להיות שאדם עשה אותה סוכה באתם תנאים ואופנים בחוץ לארץ פסולה, ובארץ ישראל תהיה כשירה?

מה שכתבתם במדור משיב כהלכה בשם הרד"צ רבי מרדכי הגר שליט"א ועוד הרבה מן הקוראים, דיש מציאות שאדם עשה אותה סוכה באתם תנאים ואופנים בחוץ לארץ פסולה, ובארץ ישראל תהיה כשירה כגון מי שעושה סוכתו בקרקע של רבים בחוץ לפסולה דהוויא סוכה גוולה, דהגוים אינם מוחלים, אבל בארץ ישראל שאין כאן לנכרים חלק על כן מותר לכתחילה להקים סוכה ברשות הרבים כיון שבארץ ישראל מוחלים זה לזה עיי' אור"ח סימן תרל"ז ובמגן אברהם שם ובחתם סופר שם.

הגאון רבי אליהו חיים שטרנבוך שליט"א הסי' עה"ד באבן ירושלים

נראה להעיר, דלהלכה דקיימ"ל דקרקע אינה נגזלת הסוכה כשירה גם בחוץ לארץ, וכל הנפק"מ הוא אליבא דר"א, אלא דיש לומר דנפק"מ לפי מה שכתב המגן אברהם אור"ח סימן תרל"ז דהגם דהסוכה כשירה לא יכרך עליה והוויא ברכה לבטלה, אבל יש אחרונים שחולקים ורעת המשנה ברורה ס"ק י' דאם אין לו אחרת מותר לברך עליה.

כשיש ב' תינוקות למול בבית הכנסת ואחד מילה בזמנה ואחד שלא בזמנה איזה ימול קודם

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים במי שיש לו ב' תינוקות למול אותה מילה בזמנה ואחת שלא בזמנה מה קדים, האם של זמנה קדים דמקודש טפי ודוחה שבת או דילמא שלא בזמנה קודם דעובר בכל רגע משא"כ בזמנה דרק משום זיוון מקדימין למצות צריך להקדימו, וכתבתם דיש שרצו להביא ראיה שצריך להקדים את המילה בזמנה קודם מהא דמבואר בש"ע אור"ח סימן ק"ח סי' א' טעה או נאנס ולא התפלל שחרית, מתפלל מנחה שתיים הראשונה מנחה, והשניה לתשלומין, ואם הופך, לא יצא ידו תפלה שהיא תשלומין, חו"ן שצריך להקדים קודם מה שזמנה היום, ודחיתם את זה בשם אחרונים.

הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לוח

נראה לדחות באופן אחר, שאינו דומה תשלומין למילה כלל, שהרי מי שלא מל בשמיני חייב למול מותרות חיוב ולא מתורת תשלומין, ותדע שמי שלא מל בשמיני במיזבז חי' חייב עוד למול, משא"כ בתפילה אם לא התפלל במיזבז אין לו תשלומין, וכענין זה אנו רואים בפסח שני שרק מי שהיה בדרך רחוקה או טמא שאז היה נאנס להביא פסח ראשון חייב בפסח שני בתורת תשלומין.

מדוע צריך כיון כוונות כשמברכים את הברכות, ותרצתם

מה שהקשתם בשם הבית יוסף, מדוע צריך כיון כוונות כשמברכים את הברכות, ותרצתם בכמה אופנים.

הרד"צ יחיאל יהודה משה דניצנר שליט"א מרחוק קולות

נראה לתקן, ע"פ מה שאמרו חז"ל שבת ק"ל לניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, עדיין עושין אותה בשמחה וכו', והרי אמרו חז"ל פסחים ק"ט ע"א אין שמחה אלא ביון, שנאמר ויין ישמח לבב אנוש, על כן תיכף ומיד אחר המילה כשאומרים את הברכה ומשבחים על מצות הברית מילה, ואומרים זאת על היין

איך אמרין במילה שלא בזמנה הרחמן הוא יברך רד הנימול לשמונה

מה שדנתם האם במילה שלא בזמנה מדלגין בהרחמן הוא יברך את הנימול לשמונה, את המילה לשמונה, כיון שאינו לשמונה והבאתם מחלוקת הפוסקים בזה.

הרה"ח חיים אביגדור בריל נ"י ישיבת צאנז בני ברק

הבה"ח יחזקאל שרנא נישטנר נ"י ישיבת צאנז בני ברק
נראה להעיר לפי מה שכתב הרא"ש שבת ק"ז בשם רבינו תם דלכן מברכים להכניס בכריתו של אברהם אבינו אחר המילה, משום דברכה זו אינה דוקא על מילה זו שנעשית עכשיו קאי אלא מודה ומשבח להקב"ה שצוה לעשות מצוה זו כשתבוא עוד לידו, א"כ ה"ה שיכול לומר הרחמן הנימול לשמונה דכוונתו על שאר המילות שיקיים בעה"ת ביום השמיני.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לביטורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מדוע לא היה יכול אברהם אבינו למול את אנשי ביתו בלילה הרי מילה שלא בזמנה כשר בלילה
מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דכתב בפרשת לך לך י"ז כ"ג וימל את כשר ערלתם בעצם היום הזה, ופירשי' ביום ולא בלילה, דיש להקשות לשיטה שמילה שלא בזמנה מותר למול אף בלילה, א"כ באברהם אבינו שמל את אנשי ביתו שהיה מילה שלא בזמנה מדוע כתב רש"י שהיה מותר למול רק ביום ולא בלילה, ותרצתם בארבע אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קהת גראס שליט"א הסי' ע"ח מרחוק קולות

הגאון יהושע השיל פארווא שליט"א מנטסטרא

הרב שאול מרגליות שליט"א מרחוק קולות

הרב יעקב קדמון שליט"א שעליים

נראה לתקן, דאפילו אם מילה שלא בזמנה כשר בלילה, היינו בלילה שקודם, אבל אם יכול למול ביום אסור לדחותו בלילה שלאחריו דשייך הלילה ליום המחרת א"כ דוחה המילה ליום אחר דאפשר למול באותו היום הכי נמי כיון שהיה אפשר למולו ביום אסור למול ליל שלאחריו להלילה שייך ליום המחרת ואסור לדחותו ליום ע"ש.

הרב אברהם ישעי' שימבורסקי שליט"א ישיבת מיד ירושלים

מה שתרצתם דכיון דעכשיו נעטוה הויא כאילו מילה בזמנה דלכ"ע כשר רק ביום, יש לציין דוכיחם לכיון ביסוד הני"ל לספר מהרי"א על על התורה בפרשת לך לך דהקשה האין מל אברהם את עצמו ביום עיפור, הרי מילה שלא בזמנה אינה דוחה יום עיפור, וכתב ליישב דעל כרחק מילתו של אברהם היתה כמילה בזמנה, כיון שנעטוהו על עכשיו.

האם יש איסור למול מילה שלא בזמנה ג' ימים קודם יו"ט

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם כמו שאין מלין מילה שלא בזמנה ג' ימים לפני שבת כרי שלא יבא לחלל את השבת כך אין מלין מילה שלא בזמנה ג' ימים לפני יו"ט.

הגאון יעקב מאטעצן שליט"א וליאסקבורט טוים תפלה ויהואל בוש

יש לציין מה שכתב בזה בספר מהרי"ש על התורה פרשת וירא דהוה אי מותר למול ג' ימים קודם שבת או לא תליא אי שבת התורה אצל פקוח נפש או דחוייה, ולפי זה יש לומר דביו"ט דמחלל יו"ט לא הויא כמומר לכל התורה כולה כמבואר באה"ע סימן קכ"ג דגט כשר אם כתב גט ביוון ביו"ט, פשיטא דגמי יו"ט אמרין דבמקום פקוח נפש כל המלאכות הם חותר כמש"א, ופשיטא דמילה שלא בזמנה מותר למול אף בתוך ג' הסמוך ליו"ט ע"ש.

הרב יעקב שפיצער שליט"א בני ברק

יש לציין דבשו"ת חתם סופר יו"ד סימן רנ"ב מצדד להקל שמותר למול מילה שלא בזמנה ג' ימים קודם יו"ט, אבל ברבי עקיבא אייגר יבמות ע"א נקט דגם לפני יו"ט אסור למול מילה שלא בזמנה קודם יו"ט.

האם כשמלים תינוק שלא בזמנה אומרים ברוך הבא

מה שהבאתם בשם דעת זקנים לבעלי התוספות דעכשיו נהגין העולם כשמביאין קטן לבית הכנסת אומרים ברוך הבא לפי שהבא עולה ח' בגמטריא והיינו ברוך הנימול לשמונה, וחקרתם האם במילה שלא בזמנה נמי אומרים את זה או דילמא כיון שזה לא ביום ח' אין אומרים.

הרב משה אהרן לכוביעזקי שליט"א בני ברק

נראה להעיר, שמעתי טעם שאומרים ברוך הבא דהוה ריהי תיבות הנה בא אליהו, ובראי אף בברית שלא בזמנה בא מלאך הברית, א"כ יש לומר ברוך הבא אף בברית שלא בזמנה.

חולה שיש בו סכנה שרועה להחמיר על עצמו שלא לאכול ביום עיפור או שלא לחלל שבת האם ראוי

מה שכתבתם בשם המטה אפרים אור"ח סימן תרי"ח סי' טו וז"ל במקום שהדין נתון שהחולה מותר לאכול והוא אינו רוצה, חסידות של שטות הוא ועל זה נאמר אך את דמכם לנפשתיכם אדרוש ואל תהי צדיק הרבה ולכן אין לשמוע לו ומאכילין אותו בע"כ.

הרה"ג רבי מנדל גיגר שליט"א אשדוד מ"ס תורה ושבת

יש להעיר בדבר זה נחלקו שרפי קודש וכך היה מעשה בשנתו האחרונה של הרד"ק הצמח צדיק מיוזניץ היה חולה מאוד והרה"ק במעלוא ז"ע שמע שבעל הצמח צדיק מיוזניץ בכתבו לציט ביום עיפור על אף הסכנה שבדבר, לכן כתב לבעל הצמח צדיק ומתחנן אליו שישמור על נפשו ולא יעזב מכיון שאנו כולנו מצויים על ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, אולם הרה"ק הצמח צדיק צם במסירות נפש, כך כתב בספר אבן שתיה החדש תולדות אדמו"ר קטוב ויוזניץ ז"ע ע"ש מה שמאריך שם המוכר לבאר סברת הצמח צדיק ז"ע.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד

הרב יחיאל מיכל רוזנברג שליט"א מונטריאול

לרגל שמחת נשואי בתו תחי' במזו"ט עב"ג

הבה"ח המופלג כמר בעלאל אורלנדר נ"י בן למחותנו הרבני החסיד הרב אהרן אורלנדר שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י

ידידינו הנדיב הנכבד

הרב אברהם יהודה הלוי טאובר שליט"א

ירושלים

לרגל שמחת נישואי בנו

כמר אפרים פישל נ"י עב"ג בת

הרב שלמה עבי טויב שליט"א

ק. צאנז נתניה

במזו"ט ובשעטו"מ

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב דב בעריש שטמור שליט"א

מנכ"ל מרכז מוסדות צאנז

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים

כמר יקותיאל יהודה נ"י

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה